

02.05.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**02 Mayıs 2024
Perşembe**

02.05.24

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

02 Mayıs 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Gümrük Genel Tebliği (Tarife-Sınıflandırma Kararları) (Seri No: 40)

— İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2024/3)

Çiftçi buğdayda 15 TL taban fiyat bekliyor

Buğday hasadına sayılı günler kalmasıyla çiftçi temsilcileri, hasat öncesi fiyat ve prim desteğinin açıklanmasını istiyor. Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) buğday alım fiyatının bir an önce belirlenmesini isteyen temsilciler, geçen yıl kiloda 8.25 lira olarak açıklanan fiyatın maliyetler doğrultusunda ve ekonomik koşullar gözetilerek artırılmasını talep ediyor.

Yaklaşan buğday hasadı öncesi çiftçi temsilcileri, Toprak Mahsulleri Ofisi'nin fiyat ve prim desteğinin açıklanmasını talep ediyor. Temsilciler, buğdayın alım fiyatının maliyetler doğrultusunda ve ekonomik koşullar gözetilerek açıklanmasını istiyor. Çiftçi temsilcileri, buğdayın kilogramına 15 lira ile 16 lira arasında fiyat talebinde bulunuyorlar. TMO, geçen yıl ekmeklik buğdayın kilosun 8.25 lira, makarnalık buğdaya 9 lira ve arpayı için ise 7 lira fiyat açıklamıştı. Buğdayın kilosuna da 1 lira destek primi vermişti.

Üretim maliyetleri yüzde 62 arttı

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, çiftçilerin buğday üretimi maliyetlerinin geçen yıla göre yüzde 62 arttığını ve kuru şartlarda üretim yapılan buğdayın ortalama kilogram maliyetinin 10 lira 87 kuruş olarak tespit edildiğini açıklamıştı.

TMO'nun geçen yıl üzerine düşeni yaptığını ve 12 milyon tonun üzerinde hububat alımı gerçekleştirdiğine dikkat çeken Bayraktar, "Haliyle TMO'nun depoları doldu. Son günlerde TMO depolarının doluluğuna ve dünya buğday fiyatlarının düştüğüne yönelik açıklamalar çiftçilerimizi tedirgin ediyor.

Bu doğrultuda TMO'nun sorumluluğu geçmiş yıllara nazaran bu yıl daha da arttı. Çiftçilerimiz gereğini yaptı ve stratejik öneme sahip buğdayını üretti. TMO, hasat başlamadan, 10 lira 87 kuruş olan üretim maliyetini dikkate alan buğday alım fiyatını açıklayarak çiftçilerimizi bir an önce rahatlatmalıdır. TMO gerekirse geçen yıl olduğu gibi gelen buğdayın tamamını alacağını açıklamalı. Ayrıca, bu yıl Tarım Kredi Kooperatifleri ve TÜRKŞEKER de buğday alımı yapmalıdır" dedi.

Türkiye'nin en erken buğday hasadının Adana'da Mayıs ayının başında başlayacağını bildiren Yüreğir Ziraat Odası Başkanı Mehmet Akın Doğan, çiftçilerin bu dönemde fiyat ve prim desteğinin hasat başlamadan önce en az 15 lira taban fiyat ve enflasyon oranında artırılarak açıklanacak bir prim desteği talep ettiklerini açıkladı. Doğan, kırılgan bölgelerde buğday ekimi yapan çiftçilere pozitif ayrımcılıkla primlerinin 2 kat fazla verilmesi gerektiğini ifade etti.

Şanlıurfa Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı ve Hilvan Ziraat Odası Başkanı Hikmet İpar ise buğday fiyatının maliyet ve ekonomik koşulların gözeterek açıklanması gerektiğini aktardı. Buğday fiyatları konusunda beklentilerini de aktaran İpar, makarnalık buğday için 14 lira +2 lira pirim, ekmeklik buğday için 13 lira +2 lira da pirim ve arpa için ise 12 lira +1 lira pirim desteği olarak açıklanmasının çiftçileri nispeten memnun edeceğini aktardı, İpar, bu söz konusu fiyat beklentisinin TMO'nun alım garantisi vermesi koşulu ile geçerli olduğunu dile getirdi.

Şikago Borsası'nda 1 ayda %20 fiyatı arttı
Şikago Borsası'nda buğday fiyatı son bir ayda yüzde 20 artış ile 5.20 dolar/ bushel iken, 6.20 dolar/ busehl'a yükseldiğini kaydeden Agrolino Gıda Tarım Yönetim Kurulu Başkanı Şaban Buttanrı, borsalardaki söz konusu yükselişin henüz Karadeniz ve Türkiye'ye yansımadığını söyledi.

210 ile 220 dolar fiyatlardan ithal Rus buğdaylarının Türkiye'ye geldiğini aktaran Buttanrı, "Dünyada ciddi buğday stokları mevcut ve Rusya sezon öncesi stoklarını tüketmek istiyor. İklim ile ilgili riskler görünmediğinden dolayı fiziki piyasalarda beklenen artışlar gerçekleşmedi. Özellikle gübre ve enerji maliyetlerinin ciddi arttığı bir ortamda çiftçiler tonu 120 ile 130 dolardan buğday satmak istemiyor. Bu paralelde çiftçilerin doğal olarak yağlı tohumlar ve nohut gibi alternatif ürünlere yöneldiğini görüyoruz" dedi.

"10 lira gibi maliyet rakamları gerçeği yansıtmıyor"

İç pazarda 10 lira gibi maliyet rakamlarının gerçeği yansıtmadığını ifade eden Şaban Buttanrı, burada icar ücretlerinin ve verim hesaplamalarının doğru yapılması gerektiğini vurgulayarak, "Ekmeklik buğday fiyatlarının destekleme ile beraber 10 ile 11 TL, durum buğdayının ise 11 ile 12 TL olacağını tahmin ediyorum. Bu fiyatlar doların aynı seviyede kalmasıyla geçerli. Diğer yandan, bu yıl buğday ekiliş alanlarının artmasıyla yaklaşık 21 milyon ton rekolte bekliyorum" dedi.

Ankara'da ekmeğe zam kararı

Ankara'da bugünden geçerli olmak üzere 200 gramlık ekmeğe yüzde 25 oranında zam yapıldığı bildirildi.

Ankara Fırıncılar Odası Başkanı Gürsel Alnıaçık, ekme fiyatlarına getirilen zamla ilişkin açıklamada bulundu.

Ankara'da ekmeğe yılbaşında zam yapılmasını istediklerini ancak zammın ötelendiğini anlatan Alnıaçık, şunları kaydetti:

“Ankara'da ekmeğin yılbaşında 10 TL olması gerekiyordu çünkü yılbaşında, fırında çalışan işçilere yüzde 58 zam yapıldı. Ankara'da fırın işçileri Tek Gıda İş Sendikası'na üyedir. Haliyle sendika ile yüzde 58 üzerinden anlaştık. Fakat yılbaşında bize bu zam verilmedi ve ötelendi. Yılbaşından sonra un, maya ve diğer tüm girdilere zam geldi. Ondan dolayı ekmeğe zam yapmak durumunda kaldık.”

Ankara'da 200 gramlık ekme 10 TL'den, 400 gramlık Ata ekmeği 20 TL'den satılacak. 200 gram kepekli, tam buğday ve çavdar ekmeği ile çiçek ekmeğin fiyatı 15 TL olarak belirlendi.

Nisan ayının zam şampiyonu soğan ve patates!

Nisan ayında üretici ve market arasındaki en fazla fiyat farkı yüzde 284,3 ile kuru incirde görüldü. Markette nisan ayında en çok zam ise kuru soğana geldi. Kuru soğanın fiyatı yüzde 73,8 arttı.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, yaptığı açıklamada nisanda üretici ile market fiyatları arasında oluşan farklara ilişkin değerlendirmede bulundu.

Bayraktar, "Nisan ayında üretici ve market arasındaki fiyat farkı en fazla yüzde 284,3 ile kuru incirde görüldü. Kuru incirdeki fiyat farkını yüzde 229,9 ile limon, yüzde 227,4 ile karnabahar, yüzde 176,6 ile kuru üzüm, yüzde 169,5 ile patates takip etti" ifadesini kullandı.

Bayraktar, incirin 3,8 kat, limon ve karnabaharın 3,3 kat, kuru üzümün 2,8 kat, patatesin 2,7 kat fazlaya satıldığını işaret ederek, üreticide 115 lira olan kuru incir markette 441 lira 99 kuruşa, 7 lira 50 kuruş olan limon markette 24 lira 74 kuruşa, 10 lira 88 kuruş olan karnabahar 35 lira 61 kuruşa, 60 lira olan kuru üzüm 165 lira 99 kuruşa ve 10 lira olan patates 26 lira 95 kuruşa satıldığını söyledi.

EN ÇOK KURU SOĞANIN FİYATI ARTTI

TZOB verilerine göre nisan ayında fiyatı en fazla artan ürün markette kuru soğan, üreticide limon olurken, fiyatı en fazla düşen ürün hem markette hem de üreticide patlıcan oldu.

Bayraktar fiyat artışlarına yönelik yaptığı açıklamada şunları kaydetti:

“Nisan ayında markette 39 ürünün 22’sinde fiyat artışı, 17’sinde ise fiyat azalışı görüldü. Nisan ayında markette fiyatı en fazla artan ürün yüzde 73,8 ile kuru soğan oldu. Kuru soğandaki fiyat artışını yüzde 52 ile patates, yüzde 47,9 ile limon, yüzde 23,2 ile tavuk eti ve yüzde 22,9 ile karnabahar takip etti.

Markette fiyatı en fazla azalan ürün ise yüzde 51 ile patlıcan oldu. Patlıcandaki fiyat düşüşünü yüzde 50,7 ile sivri biber, yüzde 31,4 ile salatalık, yüzde 19,5 ile yumurta ve yüzde 14,5 ile kabak izledi.

Nisan ayında üreticide 31 ürünün 8’inde fiyat artışı olurken 14’ünde fiyat düşüşü görüldü. 9 üründe ise fiyat değişimi olmadı.

Üreticide en çok fiyat düşüşü yüzde 60,4 ile patlıcanda görüldü. Patlıcandaki fiyat düşüşünü yüzde 58,6 ile sivri biber, yüzde 35,6 ile salatalık, yüzde 34,1 ile karnabahar, yüzde 25,8 ile yumurta ve yüzde 12,5 ile kabak izledi.

Üreticide en çok fiyat artışı yüzde 114,3 ile limonda görüldü. Limondaki fiyat artışını yüzde 68,1 ile yeşil soğan, yüzde 20,1 ile maydanoz, yüzde 13,8 ile dana eti ve yüzde 7,2 ile kuzu eti izledi.”

Tarımsal üretimde kullanılacak kredilere ilişkin esaslar belirlendi

Bitkisel veya hayvansal üretimde 300 bin liraya kadar yüzde 100 faiz indirimli kredinin yüzde 70'i ayni, yüzde 30'u da nakit olarak kullanabilecek.

Tarım ve Orman Bakanlığından yapılan yazılı açıklamaya göre, Bakanlıkça hazırlanan "Tarımsal Üretime Dair Faiz/Kar Payı Destekli Yatırım ve İşletme Kredisi/Finansmanı Kullanılmasına İlişkin Uygulama Esasları Tebliği" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Buna göre, üreticiler, temel bitkisel ve hayvansal üretim konularında 300 bin liraya kadar (bu tutar dahil) yüzde 100 faiz indirimli kredinin yüzde 70'ini akaryakıt, veterinerlik hizmeti, yem, ilaç, aşı, gübre, tohum, fide ve benzeri tarımsal girdiler için ayni, yüzde 30'unu da nakit olarak kullanabilecek.

Üretim planlaması kapsamında üretim yapan üreticiler yüzde 20, Bakanlıkça yayımlanan tip sözleşmeler ile sözleşmeli üretim yapan gerçek ve tüzel kişiler ise yüzde 15 ilave faiz/kar payı indiriminden yararlanabilecek.

Hastalıktan ari işletmeler için, sağlık sertifikasına sahip bulunan ve bu sertifikayı alacak hayvancılık işletmelerine de yüzde 70-100 oranlarında faiz/ kar payı indirimi sağlanacak.

Yeni kurulacak seralar, kapalı bitkisel üretim üniteleri ve mantar üretim tesisleri ile meyve bahçeleri için Bakanlık birimlerince onaylanan uygunluk belgeleri ile kredi kullanımı yapılacaktır.

Araştırma ve Geliştirme Destek Programı kapsamında, Bakanlık tarafından desteklenen proje sahibi, tarımsal AR-GE firmaları ile girişimciler yüzde 50 faiz/kar payı indirimli yatırım ve işletme kredi/finansmanı kullanabilecek.

Biyolojik ve/veya biyoteknik mücadelede kullanılan, mikrobiyal gübre, aminoasit içeren organik gübre, organik ve organomineral gübre, biyogaz atığından üretilen fermente gübre üretim tesis ve yatırımları biyo-tarım yatırımları konusunda kredi/finansmanından yararlanılabilecek.

Yeni yatırımlar için kullanılacak kredi/finansmanlarda, tarım dışı ve/veya tarımsal yapı izinlerinin alınmış olması şartı aranacak.

"Çiftçilerimizin ve üreticilerimizin yanında olmaya devam edeceğiz"

Açıklamada görüşlerine yer verilen Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, üreticilere, tarımsal üretimin devamlılığı ve özellikle stratejik ürünlerde gıda arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik desteklemelerde bulunduklarını hatırlattı.

Bu desteklerin yerinde, anlamlı ve üreticilerce ciddi anlamda hissedilebilir olmasının büyük önem taşıdığına dikkati çeken Yumaklı, şu değerlendirmede bulundu:

"Tarımsal üretimde dünyada söz sahibi ülkelerden biri olarak, bu niteliğimizi sürdürmek adına bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da çiftçilerimizin ve üreticilerimizin yanında olmaya devam edeceğiz. Bu minvalde Resmi Gazete'de yayımlanan tebliğ ile 29 Aralık 2023 tarihli 8038 ve 8039 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararnameleri kapsamında, 1 Ocak 2024-31 Aralık 2026 döneminde Ziraat Katılım Bankası AŞ, TC Ziraat Bankası AŞ ve Tarım Kredi Kooperatiflerince kullanılacak yatırım ve işletme kredisi/finansmanı ile ilgili teknik esaslar belirlendi. Üreticilerimize hayırlı ve bereketli olsun."

Yumaklı, planlı üretimin sağlam bir zemine oturtulmasında tarımsal desteklerin önemli bir yere sahip olduğuna işaret ederek, "Tarımsal üretimde desteklerin yönlendirici rollerinin ve etkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalarımız devam ediyor. Bu çalışmalarımızla bir yandan üretimde yeni rekorlar kırarak gıda arz güvenliğimizin devamını sağlamayı diğer yandan da daha kaliteli ve verimli bir üretim yaparak tarımsal ihracatımızı daha üst seviyelere taşımayı amaçlıyoruz." ifadelerini kullandı.

İstanbul iş dünyasının yıl sonu enflasyon tahmini belli oldu!

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, “İstanbul iş dünyası olarak enflasyonda biz bu seneyi yüzde 43-44 bandında tamamlayacağımızı öngörüyoruz” dedi.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç, yaptığı açıklamada, iş dünyasının **enflasyon** ve **döviz kuru** beklentilerini değerlendirdi.

Avdagiç, Merkez Bankası'nın yılsonu enflasyon beklentisini yüzde 36 olarak açıkladığını, tahmin aralıklarında bunun yüzde 40-42'lere çıkabileceğini ifade ettiğini hatırlatarak, “İstanbul iş dünyası olarak enflasyonda biz bu seneyi yüzde 43-44 bandında tamamlayacağımızı öngörüyoruz. Bununla birlikte ihracatın sıkıntıya girmemesi ve ithalatın cazip hale gelmemesi için kur ile enflasyon arasındaki korelasyonun kopmaması lazım. Kuru baskılayarak enflasyonu tutmanın kısa vadeli birtakım faydaları olabilir ama bu ithalatı artıran, ihracatı baskılayan unsur olacaktır. Bu da hep üzerinde çalıştığımız dış ticaret açığımızı olumsuz etkileyecektir” değerlendirmesinde bulundu.

Döviz kurunun, enflasyonla korelasyonunun kopmamasının önemli olduğunu belirten Avdagiç, “İlk çeyrekte dolar kuru yüzde 9, enflasyon yüzde 14,3'ün üzerinde arttı. İlk 3 ayda 5,3 puanlık bir fark var” ifadesini kullandı.

“Bakanlık yapılması gerekenleri titizlikle yapıyor”

Avdagiç, Türkiye’nin **FATF Gri Listesi**’nden çıkacağını öngördüklerini, Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın hem ulusal hem de uluslararası anlamda yapılması gerekenleri titizlikle yaptığını ifade etti.

Avdagiç, Türkiye’nin **5 yıllık kredi risk priminin (CDS)** 300 puan seviyesine inmesinin ekonomi yönetiminin ve hükümetin çabalarının önemli bir sonucu olduğunu söyledi. Şekib Avdagiç, şöyle devam etti:

“Ekonomi yönetiminin adımları pozitif sonuçlarını vermeye başladı. Bu memnuniyet verici. İş dünyası açısından CDS kadar daha önemli bir unsur da bankaların sendikasyon kredileri. İkisi arasında bir korelasyon var. En son bankaların sendikasyonlarına baktığımız zaman Euribor+yüzde 2,25 ile borçlandıklarını görüyoruz. Bankaların sendikasyon maliyetlerini takip etmek lazım.”

Banka kredisi maliyetlerinin yüksek olduğunu belirten İTO Başkanı Avdagiç, sözlerini şöyle sürdürdü: "Enflasyonun bu kadar yüksek olduğu bir ortamda, kredi maliyetlerinin enflasyon üzerinde konumlanması piyasanın bir gerçeği. Ağırlıklı olarak günlük ticari faaliyetleri devam ettirmek için kredi kullanımı gündemde. Beklentimiz enflasyonun makul seviyeye inmesi, buna bağlı olarak da faizlerin ve kredi maliyetlerinin daha uygun bir noktaya gelmesidir. Kredi maliyetlerinin aşağıya çekilmesi, enflasyonun aşağıya çekilmesiyle uyumlu bir halde olacaktır."

Türkiye'de 5 milyon aile sosyal yardım alıyor!

Türkiye'de 2017 yılında 3.2 milyon hane sosyal yardımlardan yararlanırken bu sayı 2023'te 4,99 milyona dayandı. Buna göre 5 haneden biri sosyal yardım alıyor.

Sosyal yardım alan hane sayısı son yıllarda giderek artıyor. 2017 yılında 3.2 milyon hane sosyal yardımlardan yararlanırken bu sayı 2023'te 4,99 milyona dayandı. Son 4 senede sosyal yardım alan hane sayısı 1,7 milyon artış gösterdi. Bu da yüzde 52 artış demek.

Resmi verilere göre Türkiye'de 5 haneden biri sosyal yardım alıyor. Sosyal yardım alan kişilerin nüfusa oranı 2017 yılında yüzde 13,7 iken bu oran 2023'te yüzde 18,4'e yükseldi.

COVID-19 salgını ve sonrasında hayata geçen "yeni ekonomi modeli"nin ekonomiye etkileri tartışılıyor. Resmi veriler ise geçim sıkıntısının ve yoksulluğun giderek arttığını gösteriyor.

2021'de rekor kırıldı

Euronews Türkçe'nin Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Faaliyet Raporu'ndan derlediği verilere göre son yıllarda sosyal yardım alan hane sayısı kademeli olarak artıyor.

2017 yılında 3,2 milyon hane sosyal yardımlardan yararlandı. COVID-19 salgınından hemen önce 2019 yılında bu sayı 3,28 milyon idi. Salgın dönemine özel sağlanan yardımlarla birlikte 2020 ve 2021 yılında sosyal yardım alan hane sayısı rekor seviyeye yükseldi.

Salgın özelindeki yardımlar hariç tutulduğunda da bu dönemde artış devam etti. 2021 yılında bu sayı 4,33 milyon haneye yükseldi. 2022 yılında 4,42 milyon hane sosyal yardımlardan faydalanırken 2023 yılında bu sayı neredeyse 5 milyona ulaştı (4.99 milyon).

Bu da son 4 yılda yüzde 52 artış ile 1,7 milyon hanenin daha sosyal yardımlardan yararlanması anlamına geliyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı ortalama hane büyüklüğü ve ülke nüfusundan yıllar içindeki değişime bakmak da mümkün. Üstelik hanehalkı büyüklüğü kademeli olarak düşerken nüfus artıyor.

2023 yılında Türkiye nüfusu 85,4 milyon; ortalama hane büyüklüğü ise 3,14 idi. Buna göre Türkiye nüfusunun neredeyse beşte biri (yüzde 18,4) sosyal yardımlardan yararlandı.

2017 sonrası kademeli arttı

Aynı oran 2017 yılında yüzde 13,7 idi. COVID-19 döneminde bu oran yüzde 26,2'ye kadar çıkmıştı. Salgına özel yardımlar hariç tutulduğunda son 2017'den bu yana kademeli bir artış oldukça belirgin.

Hane sayısı açısından bakıldığında da doğal olarak benzer sonuç çıkıyor. TÜİK verilerine göre 2023 yılında Türkiye hane sayısı 26,3 milyon idi. Bu da hanelerin yüzde 19'unun sosyal yardımlardan yararlandığını gösteriyor.

Yoksulluk veya sosyal dışlanma riskinde büyük artış

Öte yandan, AB İstatistik Ofisi Eurostat verilerine göre Türkiye'de yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında bulunanların oranında son dönemde büyük artış yaşanıyor.

2021 yılında Türkiye'de üç kişiden biri (yüzde 34) yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altındaydı. Bu oran 2015 yılında yüzde 26,7 idi.

2015-2021 yılları arasında AB ülkelerinin büyük kısmında bu oran düşerken Türkiye en çok artışın yaşandığı ülke oldu.

Türkiye'de halkın üçte biri yoksulluk riski altında

Peki, yoksulluk riskinde Türkiye Avrupa'da kaçınıcı sırada? Eurostat verileri bazı ülkeler için 2022 bazılarını için ise 2021 veya daha eski yıllara ait. Türkiye verisi 2021 yılını kapsıyor.

02.05.24

Buna göre Türkiye’de 2021 yılı itibariyle halkın yüzde 34’ü yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında yaşıyor. Bu da halkın üçte biri demek.

Türkiye 36 ülke içinde 4. sırada. İlk sırada yüzde 46,,6 ile Arnavutluk var. Ardından Romanya (yüzde 34,4), Karadağ (yüzde 34,1) ve Türkiye (yüzde 34) geliyor.

AB ortalaması yüzde 21,9. Yoksulluk ve sosyal dışlanma riskinin en düşük olduğu ülkeler ise İzlanda (yüzde 11,4) ve Çekya (yüzde 11,8). Bu oran Almanya ve Fransa’da yüzde 21.

Kredi kartı büyümesinde ivme kaybı hızlanıyor

Merkez Bankası ve ekonomi yönetimi, enflasyonla mücadelede sıklıkla iç talebin baskılanmasına vurgu yapıyor. Veriler, faiz artışı ve alınan diğer önlemlerin ardından, iç talebin öncü göstergelerinden kartlı harcamalardaki ivme kaybının belirginleştiğine işaret ediyor.

Şebnem TURHAN

Bireysel ve kurumsal kredi kartları harcamalarında 13 haftalık yıllıklandırılmış büyümede ivme kaybı sürüyor. Mart sonunda ilk kez yüzde 100'ün altına gerileyen yıllıklandırılmış artış 19 Nisan haftasında yüzde 83,22'ye geriledi. BDDK verileri de aynı hafta kart harcamalarında gerilemeye işaret etti.

Merkez Bankası ve ekonomi yönetimi enflasyonla mücadele kapsamında en çok dikkat çektiği hususların başında gelen kredi kartı harcamalarında ivme kaybı güçlendi. Merkez Bankası verilerine göre bireysel kredi kartlarında 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme yüzde 85,35'e gerilerken, kurumsal kredi kartlarında büyüme yüzde 77,31'e indi. Kredi kartlarında alınan önlemlerin etkisi ilk kez mart sonunda 13 haftalık yıllıklandırılmış büyümenin yüzde 100'ün altına inmesiyle ortaya çıkarken her ne kadar hala çok yüksek olsa da trend olarak düşüşün gözleniyor olması Merkez Bankası'nın da arzu ettiği bir durum.

Kredi kartı faizi temmuzla birlikte arttı

Kredi kartları geçen yıl seçim öncesinde oldukça düşük olan faizleri nedeniyle özellikle düşük gelir grubu için bir geçim aracı haline döndü. Hem bireysel hem de kurumsal kredi kartlarından yapılan harcamalar hızla yükseldi, Merkez Bankası verilerine göre 13 haftalık yıllıklandırılmış kredi kartı harcamalarında artış bireyselde yüzde 270'i, kurumsalda ise yüzde 234'i geçti. O dönemde kredi kartı azami faiz oranı yüzde 1,36, gecikme faizi yüzde 1,66, kredi kartı nakit çekme ve kredili mevduat hesabı faizi de yüzde 1,36 ve gecikme faizi de yüzde 1,66 seviyesindeydi. Bu oldukça düşük faiz oranları kredi kartı kullanımını cazip hale getirdi. Yeni Merkez Bankası yönetimi haziran itibarıyla başladığı faiz artışlarıyla kredi kartı faiz oranlarını yükseltmeye başladı. Temmuzda kredi kartı azami faiz oranı yüzde 1,91, gecikme faizi yüzde 2,21 oldu, kredili mevduat hesap kullanımı ve kredi kartından nakit çekim faizi de aynı seviyede belirlendi.

Aralıkta yeniden büyüme ivme kazandı

Ağustostan kasıma kadar politika faiz artışlarına paralel yükseldi kredi kartı faiz oranları. Ardından aralık ayı ile birlikte Merkez Bankası politika faizi artışlarını kredi kartı faiz oranlarına yansıtma kararı aldı. Bireysel ve kurumsal kredi kartlarında 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme kasımda yüzde 100'ün altına gerilemişken aralık ile birlikte yeniden üç haneli rakamlara yükseldi. Özellikle ihtiyaç kredi faiz oranlarının çok daha hızlı yükselmesi nedeniyle bireysel kredi kartı harcamalarındaki artış çok daha güçlü yaşandı. Mart sonuna kadar bu harcamalardaki artış oranı yine yüzde 100'ün oldukça üzerinde seyretti. Merkez Bankası nisanla birlikte kredi kartı faiz oranını yeniden yükseltirken kredi kartından nakit çekim ve kredili mevduat hesabı kullanım faiz oranlarını da yüzde 5'e yükseltti. Bu hamlelerin ardından bireysel ve kurumsal kredi kartı büyümesi yeniden yavaşlama eğilimine girdi.

Trend aşağı yönlü seyretmeyi sürdürüyor

Önce 29 Mart haftasında yüzde 99,87'ye inen toplam kredi kartı harcaması 13 haftalık yıllıklandırılmış büyümesi 5 Nisan'da yüzde 98,91'e, 9 Nisan'da yüzde 94,69'a, 19 Nisan'da ise yüzde 83,22'ye kadar indi. Bireysel kredi kartı harcamaları geçen yıl sonunda yıllıklandırılmış olarak yüzde 104,8 büyürken ocak ve şubatta büyüme yüzde 138'e kadar dayandı. Martta da yüzde 100'ün üstünde kalan bireysel kredi kartı harcamalarındaki yıllıklandırılmış büyüme nisan başında yüzde 96,75'e, 9 Nisan haftasında yüzde 92,56'ya, 19 Nisan haftasında ise yüzde 85,35'e indi. 5 nisan haftası Ramazan Bayramı öncesi 9 Nisan da bayram haftası olmasına rağmen yıllıklandırılmış büyümede ivme kaybı korundu. Bunda Merkez Bankası'nın 16 Nisan'da kredi kartı faiz oranlarındaki yükselişi devreye almasının da etkisi bulunuyor.

Kurumsal Kurumsal kredi kartı harcamalarında 13 haftalık yıllıklandırılmış büyüme ise bu yıl eylöldü yüzde 10'a kadar gerilemişti. Ardından hızlanan büyüme oranları şubatta yine yüzde 100'ün üzerine çıktı, mart boyunca ise yüksek seyrini sürdürdü. Mart sonunda yüzde 94,38'e gerilese de 13 haftalık yıllıklandırılmış kurumsal kredi kartı büyümesi 5 Nisan haftasında yüzde 105,22, 9 Nisan haftasında ise yüzde 100,98 oldu. 19 Nisan haftasında ise sert bir gerilemeyle yüzde 77,33'e kadar indi kurumsal kredi kartında yıllıklandırılmış büyüme.

Toplam kredi kartı harcamaları 3 trilyon lira

Merkez Bankası ve ekonomi yönetiminin hedefi bu ivme kaybının daha hızlanması ve yüksek çift haneli rakamlardan daha düşük oranlara gerilemesi. Ancak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) haftalık verileri kredi kartı harcamalarının bakiyesinde 1 trilyon 3 trilyon lira seviyesinde bulunduğunu ortaya koyuyor. Buna karşılık 19 Nisan haftasında hem bireysel hem de kurumsal kredi kartı harcamalarında düşüş gözlemlendi. 9 Nisan haftasında bireysel ve kurumsal kredi kartı harcama bakiyesi 3 trilyon 24,3 milyar lira seviyesinde iken 19 Nisan haftasında 2 trilyon 992,8 milyar lira seviyesine indi.

Bireysel kredi kartı harcama bakiyesi 9 Nisan'daki 1.4 trilyon liradan, 19 Nisan haftasında 1.37 trilyon liraya geriledi. Haftalık düşüş 37 milyar lira oldu. Kurumsal kredi kartı bakiyesinde 9 Nisan haftasındaki 488.76 milyar lira 19 Nisan'da 479.98 milyar liraya indi. Haftalık düşüş 8.8 milyar lira seviyesinde hesaplandı.

Tüketici kredilerinde haftalık değişim yüzde 0,9

Merkez Bankası verilerine göre 19 Nisan ile biten haftada, bankacılık sektörü toplam kredileri 9 Nisan haftasına göre 5.5 milyar TL'lik azalış göstererek yaklaşık 12 trilyon 443,4 milyar TL oldu. Bu yıllık bazda yüzde 47'lik bir artışa işaret ediyor. Öte yandan takipteki krediler ve takipteki kredilerin toplam krediler içerisindeki payı sırasıyla 200.8 milyar TL ve %1,61 olarak gerçekleşti. Mevduat bankalarındaki tüketici kredileri

9 Nisan'da 1 trilyon 527,2 milyar TL iken 19 Nisan'da 1 trilyon 534 milyar TL'ye yükseldi. Kredi kartları dâhil olarak tüketici kredilerindeki haftalık değişim oranının 13 haftalık ortalaması yüzde 0,9'da yatay seyretti. Konut kredilerinde yıllık artış oranı 19 Nisan'da yüzde 8,6 ile 9 Nisan'a göre azalışını sürdürürken otomobil kredileri yıllık artışı ise aynı dönemde yüzde 30,2'den yüzde 21,4'ye geriledi.

CHP'li Ateş: Karta kısıtlama vergi tahsilatını baltalayacak

ANKARA - CHP Bolu Milletvekili, Sanayi ve Ticaret Komisyonu Üyesi Türker Ateş, geçen yılın aynı ayına göre martta kredi kartlarıyla yapılan harcamalarda en yüksek artışın yüzde 170 oranıyla kamu vergi ödemelerinde gerçekleştiğine dikkat çekti. Ateş, "Vatandaş vergiyi de borçlanarak ödüyor. Üstelik vergi ve harçlar bu yıl yüzde 58,5 zamlanmışken vatandaşın kredi kartıyla yaptığı kamu ve vergi ödemeleri geçen yılın mart ayına göre neredeyse üçe katlandı. İktidarın kredi kartını kısıtlayıcı adımları vergi tahsilatını da baltalayacak" diye konuştu. Kamu-vergi ödemelerinin geçen yıl martta 13.9 milyar lira iken bu yıl martta 37.6 milyar liraya ulaştığını belirten Ateş, kredi kartlarına yeni kısıtlama beklentilerinin de toplumun kimi kesimlerinin tüketim davranışlarına yansıdığına işaret etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Özgür Özel bugün görüşecek

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Özgür Özel arasındaki görüşme bugün gerçekleşecek. Görüşmede, yeni anayasa çalışmalarının yanı sıra ekonomideki gelişmeler, çalışma hayatı ile İsrail'in Gazze'ye yönelik katliamlarının da ele alınması bekleniyor.

AK Parti ve CHP genel başkanları 2016'dan sonra ilk kez bir araya gelecek.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Özgür Özel arasında yapılacak olan görüşme, AK Parti Genel Merkezi'nde saat 16.00'da gerçekleşecek.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın CHP Genel Başkanı Özel ile görüşmesinde sıcak başlıklar olacak. Görüşmede, yeni anayasa çalışmalarındaki son durumun ele alınması bekleniyor.

Görüşmede, İsrail'in Gazze'ye yönelik katliamları ile kalıcı barışın sağlanabilmesi için atılan adımların da değerlendirilmesi öngörülüyor. Özgür Özel'in görüşmede, Filistin için liderlere yazdığı mektup ile önümüzdeki günlerde Filistin'e yapacağı ziyareti de anlatması bekleniyor.

Yerel yönetimlerin borçları da gündeme gelecek

Öte yandan anayasa dışında, borçları nedeniyle sıkıntı yaşayan yerel yönetimlerin gelir kaynaklarının artırılması da gündemde olacak.

02.05.24

Öte yandan belediyelerin merkezi yönetimden onay bekleyen projeler, hayat pahalılığı, emekli aylıkları, ve atama bekleyen öğretmenler de gündemdeki diğer başlıklar olacak.

Kritik görüşme öncesi eski CHP genel başkanları Kemal Kılıçdaroğlu, Altan Öymen, Hikmet Çetin ve Murat Karayalçın ile telefonda görüşen Özel, Erdoğan'la yapacağı görüşmeye ilişkin görüş ve önerilerini aldı.

Türkiye fazla mesaide zirvede

Türkiye'nin ücretli kesimi, BAE, Çin ve Hindistan'ın ardından en uzun çalışma saatlerinin olduğu dördüncü ülke konumunda. Türkiye'de fazla mesai yapanların oranı, AB ortalamasını ise neredeyse 4'e katlamış durumda.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün raporuna göre haftalık çalışma saatlerinin en uzun olduğu ülke Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) oldu. Körfez ülkesinde işçi kesimi, haftada 50.9 saat çalışıyor. BAE'yi iki Asya ülkesi Hindistan ve Çin takip ediyor. Hindistan'da işçiler ortalama 46.7 saat, Çin'de ise 46.1 saat çalışıyor. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) en güncel verisine göre Türkiye'nin ücretli kesimi, haftada 43.3 saat çalışıyor. Böylece Türkiye, BAE, Çin ve Hindistan'ın ardından en uzun çalışma saatlerinin olduğu dördüncü ülke konumunda bulunuyor.

Sözcü'de yer alan habere göre haftalık çalışma saatleri; komşu Yunanistan'da 39.7 saat, ABD'de 38 saat, Almanya'da 34.7 saat ve Hollanda'da 31.6 saat olarak tahmin edildi.

Avrupa Birliği'nin (AB) istatistik ofisi Eurostat verilerine göre 2023 yılında AB çalışanlarının yüzde 7.1'i haftada 49 saat ve üzerinde çalıştı. Türkiye'de ise fazla mesai yapanların oranı, AB ortalamasını neredeyse 4'e katladı.

Türkiye'deki her 4 çalışandan biri uzun mesailer yapmak zorunda

Eurostat'ın TÜİK'den aldığı verilere göre Türkiye'de 20-64 yaş arasındaki çalışan kesimin yüzde 27.2'si haftada 49 saat ve üzerinde çalıştı. Bir başka ifadeyle Türkiye'deki her 4 çalışandan biri uzun mesailer yapmak zorunda kalıyor. Türkiye'nin ardından en uzun mesailerin görüldüğü ülke İzlanda oldu. İzlanda'da çalışanların yüzde 13.8'i, üçüncü sıradaki Yunanistan'da ise çalışanların yüzde 11.6'sı 49 saat ve üzerinde çalıştı.

Türkiye artık ucuz tatil destinasyonu değil

İngiltere’de yapılan yeni bir araştırma, görece daha pahalı destinasyonlar olarak bilinen İtalya ve İspanya gibi gözde turizm bölgelerinde, Türkiye’ye kıyasla daha ucuz tatil yapılabileceğini ortaya koydu.

İngiltere’de yapılan yeni bir araştırma, genellikle daha pahalı destinasyonlar olarak bilinen İtalya ve İspanya gibi tatil bölgelerinde artık Türkiye’ye kıyasla daha ucuz tatil yapılabileceğini ortaya koydu. Araştırma, genellikle pahalı olarak kabul edilen İspanya’nın Costa Brava ve İtalya’nın Amalfi Sahili’nde, Bulgaristan ve Türkiye’ye nazaran daha ucuz paket fiyatları bulunabileceğini gösterdi.

Ürün ve hizmetleri test ederek tüketici tercihlerini destekleme amaçlı bir uygulama olan Which? tarafından yaz tatillerinin maliyeti üzerine yapılan araştırma sürpriz sonuçlar ortaya koydu. Aralarında Telegraph’ın da bulunduğu önde gelen İngiliz gazetelerinde de yer verilen araştırma, 15 ülkede yaklaşık 4,500 tur paketi arasında bu yaz için en uygun fiyatlı tatil paketlerinin karşılaştırılması yoluyla yapıldı.

Uygun tatil listesinde Türkiye yok

Which?’in araştırmasına göre, ağustos ayı başında uçuşlar ve transferler dahil bir haftalık konaklama için en ucuz yerin kişi başı ortalama maliyetin 847 Sterlin ile Yunan adası Kalimnos olduğu görüldü. Telegraph gazetesinde yer alan haberde, Türkiye ve Portekiz’den hiçbir yerin uygun fiyatlı tatil beldeleri sıralamasında ilk 10’da yer almamasının şaşırtıcı olduğu değerlendirildi. Araştırma, genellikle pahalı olarak kabul edilen İspanya’nın Costa Brava ve İtalya’nın Amalfi Sahili’nde,

02.05.24

Bulgaristan ve Türkiye gibi geleneksel olarak iyi fiyatlı destinasyonlara nazaran daha ucuz paket fiyatları bulunabileceğini gösterdi.

Uzmanlar Amalfi Sahili'nin uygun fiyatlı bir tatil algısı yaratmasa da bölgedeki çok çeşitli konaklama ve indirim seçenekleri sayesinde uygun fiyatlı konaklama imkanı bulma şansının yüksek olduğunu, bölgeye çok sayıda uygun fiyatlı uçuşun da olduğunu belirtiyor. Amalfi sahil şeridi, UNESCO listesindeki kıyı şeridi boyunca 13 şehir ve kasabaya ev sahipliği yapıyor ve Positano, konaklamanın en pahalı yerlerinden biri olarak değerlendiriliyor.

İTO enflasyonu çok tatsız geldi, çok!

Alaattin AKTAŞ

02 Mayıs 2024 Perşembe

İstanbul Ticaret Odası ücretliler geçinme endeksindeki nisan ayı artışını yüzde 4.89 olarak açıkladı. Bu, tahminlerin çok ötesinde yüksek bir oran. İTO'ya göre dört aylık artış yüzde 21'i buldu, yıllık artış ise yüzde 79'a dayandı.

İTO'nun geçinme endeksi ile TÜİK'in yarın açıklayacağı TÜFE arasında bire bir bağlantı kurmak ya da beklemek, iki endeks arasında çok büyük farklar olduğu için pek doğru değil ama yine de İTO'nun oranı bir anlamda öncü gösterge sayılır.

Zaten ilk üç ayda TÜİK ve İTO'nun oranları birbirine çok yakın gelmişti. Ocakta TÜİK yüzde 6.70'lik, İTO da hemen hemen aynı düzeyde yüzde 6.72'lik oran açıklamıştı. Şubatta ise TÜİK'in oranı daha yüksek çıkmıştı. Söz konusu ayın enflasyonu TÜİK'e göre yüzde 4.53, İTO'ya göre 4.07 olmuştu. Martta ise TÜİK yüzde 3.16, İTO yüzde 3.93'lük oranlar açıklamıştı.

İlk çeyrekteki toplam artış da TÜİK'e göre yüzde 15.06, İTO'ya göre yüzde 15.42 olmuştu.

Malum sorular...

İTO'nun nisan enflasyon verisini dün sosyal medyada paylaşınca o hiç şaşırtmayan sorular gelmeye başladı. Daha önce enflasyonun en büyük nedenlerinin başında kur artışının geldiğini yazdığım için özet olarak şu söyleniyordu:

“Hani enflasyonun en büyük nedeni kur artışıydı. İşte nisanda kur artışı yok, n'oldu peki, demek ki kur artışı enflasyona yol açmıyormuş...”

Bunu yazanlara **“İyi misiniz”** demek geliyor içimden!

“Hiç düşünmüyor musunuz, nisanda ya bir de yüklü bir kur artışı yaşansaydı n'olurdu?”

Evet, nisanda kur artışı neredeyse yok. Ama ben enflasyonun tek nedeni kur artışı demedim ki hiçbir zaman. Söylediğim, en büyük nedenin kur artışı olduğu, tek neden değil!

Enerjide dışa bağımlısın, sanayi üretiminde öyle, tarım üretiminde öyle; kur arttı mı benzine, motorine zam yağıyor, hizmetler sektörü zaten gemi azıya almış, ne tutturabilirse zam yapıyor. Dövizden müthiş bir geçişkenlik var. Döviz bir etki ediyorsa bu fiyatlara iki, hatta daha fazla yansıtılıyor. Dolayısıyla tabii ki kur artınca fiyatlar tırmanıyor.

Ama kur artmayınca zamların bıçak gibi kesileceğini de kimse söylemiyor ki. Üretimin düşük, yani arzın az olduğu kalemlerde fiyatın artmasını nasıl önleyeceksiniz? Örneğin hayvancılık can çekişirken, üretim artmazken et fiyatlarının tırmanmasının önüne nasıl geçeceksiniz?

Ekonomi yönetimi talebi kısarak enflasyonu düşürebileceğini sanıyor ama insanlar gıda maddelerinde ne kadar kısıntıya gidebilir ki?

Çok kaygı verici bir yön de enflasyonun kanıksanmış olması. Artık zamlara kimse şaşırıyor. Hatta öyle bir kabullenmişlik ki, zam yapılmamışsa şaşkınlık yaşıyor. Maliyeti yükselen ve bunu kendi sattığı mal ve hizmetin fiyatına yansıtanlar açısından hiç sorun yok. Fiyat halkasının sonunda bulunan sabit gelirliler ise tıkanıp kalıyor.

Dikkat çeken zamlar

Nisanda dolar kuru yalnızca yüzde 1.1 arttı, euroda ise artış bir yana yüzde 0.2 düşüş yaşandı. Bu oranlar ay sonu değerlerinin değişimini değil, ay ortalamasındaki değerlere göre hesaplanan değişimi gösteriyor. Fiyat endeksi ay ortalamasını gösterdiği için döviz gibi, akaryakıt fiyatları gibi kalemlerde de ay ortalamasını almak gerekiyor.

Benzinde ay sonu fiyatı sabit, motorinde düşüş var. Ancak ay ortalaması olarak bakınca benzinde yüzde 4.2, motorinde yüzde 1.2 artış yaşandı.

Bu oranlar yine de nisandaki yüzde 4.89'luk yüksek artış izah etmekten uzak. Peki artışın bu orana ulaşmasına yol açan temel kalemler neler?

Başta gıda geliyor. Gıda grubundaki artış yüzde 4.84. Bu kapsamda en yüksek artış yüzde 9.77 ile et, balık ve kümes hayvanları kaleminde. Dışarıda yenen yemekler grubunda da yüzde 6.36'lık bir artış var. İTO'nun gıda grubunda yer verdiği tütün, alkollü ve alkolsüz içecekler grubundaki yüzde 9.71'lik artış da dikkat çekiyor.

Ancak fiyat artışında en dikkat çekici grup yüzde 24'e yakın artışla giyim grubu.

TÜİK'ten ne gelir ve ne olur?

Girişte de belirttim; İTO ile TÜİK endekslerinin yapısı çok farklı ve dolayısıyla bu iki endeksin farklı sonuçlar vermesi normal. Ama buna rağmen İTO endeksi bir öncü gösterge.

TÜİK'in açıklayacağı TÜFE'nin nisandaki artışını yarın öğreneceğiz. TÜFE artışı yüzde 3 gelirse dört aylık artış yüzde 18.5'i, nisan artışının yüzde 4 gelmesi durumunda ise dört aylık artış yüzde 19.6'yı bulacak.

Merkez Bankası martta yüzde 3.16 olarak gerçekleşen artışı nasıl yorumlamıştı:

“Mart ayında aylık enflasyonun ana eğilimi, devam eden zayıflamaya rağmen öngörülenden yüksek gerçekleşmiştir.”

Merkez Bankası ilk altı ayda ocak ayı hariç aylık olarak mevsimsellikten arındırılmış halde yüzde 3 düzeyinde bir enflasyon bekliyor. Marttaki yüzde 3.16 bile bir sapmaya işaret ediyorsa ve TÜİK'ten İTO'nun oranına yakın bir düzeyde, örneğin yüzde 4 gibi bir nisan ayı artışı gelirse, bunun gereği olarak mayıs ayında herhalde yeni önlemler alınır, belki de yeni bir faiz artışı söz konusu olur. Zaten aylık yüzde 4 dolayında bir oran gelmesi halinde yüzde 36'lık yıllık tahmin de anlamını daha da yitirecektir.

Ama yarın yüzde 2 dolayında bir oran görürsek tabii ki bu söylediklerimin hiçbir anlamı olmaz; enflasyon öngörüldüğü gibi gidiyor demektir. Peki şu koşullarda yüzde 3'ün altında, hele hele yüzde 2 dolayında bir oran söz konusu olabilir mi?

Stopaj kararı erken oldu

Fatih ÖZATAY

02 Mayıs 2024 Perşembe

Stopaj oranları yükseltildi. Artık, çoğu vadedeki mevduat faizi ya da fon gelirinden alınan vergi daha fazla. Farklı bir ifadeyle, net mevduat faizi artık daha düşük. Kur korumalı mevduat için ise bir değişikliğe gidilmedi.

İki farklı açıdan bakılabilir 30 Nisan 2024 tarihli Resmi Gazete'de çıkan bu karara. Aynı gün öğlen dört eski Merkez Bankacı sohbet ediyorduk. Gündeme gelen konulardan biri de olası stopaj değişikliği. Genel kanı, enflasyon belirgin biçimde düşmeye başlamadan stopaj artışının erken olacağıydı; sonbahar aylarında gündeme gelebilirdi. Bu düşüncemizin temel nedeni, döviz cinsi mali varlıklara yönelme eğiliminin törpülenmesi ile ilgili elbette. Hatırlarsanız bu köşede defalarca politika faizinin yükseltilmesinin dolarlaşma eğilimini azaltması ve dolayısıyla enflasyonla mücadeleye bu açıdan da katkı vermesi için mevduat faizlerine yansımaları gerektiğini belirttim. Merkez Bankası'nın, herkesin ne denli düşük olduğuna 'taktığı' döviz rezervlerini geçici de olsa yükseltmek için bankalarla yaptığı 'döviz getir-Türk lirası al' swap anlaşmalarını bu nedenle eleştirdim. Benzeri eleştiriler, TEPAV'ın benim de katkı verdiğim Para Politikası Değerlendirme Notlarında da yer aldı.

Mevcut program eksik olunca, ne denli sürdürülebilir olduğu hep gündeme geliyor. Böyle bir ortamda, özellikle programın henüz enflasyonu düşürücü etkileri görülmeden, net mevduat faizlerini düşürücü bir kararın, liralasma iştahını artırmaya köstek vurması tehlikesi var. Üstelik son haftalarda döviz kurunun seyri enflasyonu Merkez Bankası'nın tahminleri ile uyumlu bir patikaya sokacak biçimdeyken. Biraz daha beklenebilirdi bu karar için.

Elbette bir de madalyonun öteki yüzü var. 2023'ün ikinci yarısında alınan önlemler, bütçe açığının uçuk kaçık düzeylere çıkmasını engelledi. Ama yine de 2023'ü GSYH'nin yüzde 5,4'ü gibi yüksek bir bütçe açığı ile kapattık. Önlem alınmazsa bu yıl da bütçe açığı yüksek olacak. Orta Vadeli Program'da öngörülen açık-GSYH oranı yüzde 6,4. Coşkun Cangöz ve Hakan Yılmaz'ın hazırladığı TEPAV Bütçe İzleme Raporu'nun ikincisinde bu açığın GSYH'nin yüzde 8,3'üne yükselebileceği uyarısı

var. Önemli nedenlerinden biri deprem harcamaları. Dolayısıyla önlem almak gerekiyor. Manevra alanınız burada devreye giriyor. Mesela zorunlu harcamaları kısamazsınız. Nitekim, özellikle harcama tarafında bu alanın ne kadar dar olduğu sözünü ettiğim TEPAV raporunda anlatılıyor. Gelir artırıcı önlemler bu açıdan önemli. Stopaj vergisinin artması bu türden, bütçe açığını azaltıcı bir önlem. Elbette bütçe açığını azaltmak için başka yollar da var. Ama nasıl azaltılacağı siyasi bir tercih. Özellikle servet vergisi, yüksek gelirliden daha çok vergi almak, bütçeye yük getiren gelir garantilerini gözden geçirmek ve garanti verilenlerle pazarlığa girerek bu yükü azaltmak gibi seçenekler de mevcut. Şurası da açık: Bütçe açığının düzeyi, 'ya şu ya bu' gibi tercihlere izin vermiyor olabilir. Yine de stopaj vergisinden sağlanacak gelir artışı için biraz daha beklenebilirdi diye düşünüyorum.

Enerji Lisesi; Tarım Lisesi; Tasarım Lisesi...

Ferit Barış PARLAK

02 Mayıs 2024 Perşembe

Yıl 2018...

Milli Eğitim Bakanlığı ile Enerji Bakanlığı arasında protokol imzalandı...

Enerji Liseleri kurulacaktı...

Başlangıç için 10 şehir belirlenmişti...

Bu şehirlerdeki **binlerce çocuk** enerji alanının alt kalemelerinde “**teknik eleman**” olarak yetişecek, **kendi hayatlarını kurtaracak, yatırımcıya güven verecek, yani ekonomiye can katacaktı...**

Öğrenciler, fabrikalarda **pratiğini de geliştirecek, maaş da alacaktı...**

“3 Yenilenebilir Enerji Lisesi”, “7 Tabii Kaynaklar Lisesi” atölye, laboratuvar, pansiyon ve kapalı spor salonlarıyla tam donanımlı planlandı...

Bu okullarımız enerji teknolojilerinin geliştirilmesi, rezerv madenciliği gibi alanlarda otorite olacaktı...

200-300 yıl önce olduğu gibi, 2018’de de:

İşgücünde arz talep dengesizliğinin, üretimde arz talep dengesizliğini tetiklediği;
Üretimdeki arz talep dengesizliğinin, cari/bütçe/tasarruf/yatırım/istihdam açıklarını

02.05.24

tetiklediği; Açıkların, borçlanmayı/döviz kuru fiyatını/vergileri/enflasyonu ve dolayısıyla faizleri ve dolayısıyla yatırım açığını tetiklediği **de biliniyordu...**

Ve...

Borçların/enflasyonun/alım gücü daralmasının sosyal ve kültürel yapıyı olumsuzluğa sürüklediği **de biliniyordu...**

VELHASIL

Enerji Liseleri girişimine bu nedenle çok sevinmiş, o gün, yarım sayfaya yakın yazı yazmıştım...

Ardından dönemin Milli Eğitim Bakanı ile de sohbet etmiş; projenin Tarım, Makine, Turizm, Tasarım, Yazılım, Kimya gibi 30'a yakın alanda geliştirileceğini öğrenmiş, sonraki yazımın başlığını "Milli Eğitim de Devrim" olarak atmıştım...

Başta da söyledim, eğitim planlaması/niteliğindeki sıkıntıların, sorunların ana kaynağı olduğu yüzyıllardır biliniyordu...

Buna rağmen maalesef ve nedense o okullar da unutuldu/unutturuldu...

Sonuç mu?

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da dikkat çekti önceki akşam, "İşini büyütmek, üretimini artırmak isteyen firmalarımızın en büyük endişe kaynağı kalifiye eleman kıtlığıdır. Buna çözüm bulacağız..."

KKM'ye 1,1 trilyon gitti mevduat liralaşmadı

Naki BAKIR

02 Mayıs 2024 Perşembe

2022 başında önceki ekonomi yönetimi tarafından “liralaşma” hedefiyle başlatılan Kur Korumalı Mevduata (KKM) ödenen kur farkları ve vazgeçilen stopaj gelirleri dolayısıyla uygulamanın kamuya iki yıllık maliyeti 1,1 trilyon liraya ulaştı.

Buna karşılık KKM ile öngörülen, liralaşma mevduatta sınırlı kaldı. Dövizdeki yükselişi baskılamak için Merkez Bankası’nın yoğun müdahale satışları ile rezervleri tükettiği önceki dönemde ekonomi yönetimi, tasarruf sahiplerinin dövizde yönelmesinin önüne geçme, ekonomide liralaşmayı artırma amacıyla KKM uygulamasını ihdas etmişti.2022 başında hayata geçirilen KKM, dövizde endeksli bir finansal araç niteliğini korurken, bu kapsamda kamunun kur farkı yükümlülüğü de devam ediyor.

Buna karşılık toplam mevduat hacminde yabancı para ve dövizde dayalı araç niteliğindeki KKM’nin toplam payı yüzde 60’a yakın bir düzeyde bulunuyor.

Mevduatın döviz kompozisyonu (Milyar TL)								
Tarih*	TL	Döviz	KKM	YP+	Top.	Toplamdaki payı (%)		
	mevduatı	mevduatı		KKM	mevduat	TL	YP	YP+KKM
31 Aralık 21	1.880,2	3.423,3	0,0	3.423,3	5.303,5	35,5	64,5	64,5
30 Aralık 22	3.365,0	4.085,4	1.415,3	5.500,7	8.865,7	38,0	46,1	62,0
27 Ocak 23	3.597,0	4.188,1	1.406,8	5.594,9	9.191,9	39,1	45,6	60,9
24 Şubat 23	3.881,7	4.002,7	1.551,8	5.554,5	9.436,2	41,1	42,4	58,9
31 Mart 23	4.198,4	4.059,2	1.701,1	5.760,3	9.958,7	42,2	40,8	57,8
28 Nisan 23	4.047,5	4.182,2	2.117,6	6.299,8	10.347,3	39,1	40,4	60,9
26 Mayıs 23	3.742,9	4.057,5	2.498,7	6.556,2	10.299,1	36,3	39,4	63,7
27 Haziran 23	3.836,6	5.062,3	2.739,4	7.801,7	11.638,3	33,0	43,5	67,0
28 Temmuz 23	4.044,6	5.362,3	3.132,5	8.494,8	12.539,4	32,3	42,8	67,7
25 Ağustos 23	4.079,7	5.443,7	3.368,7	8.812,4	12.892,1	31,6	42,2	68,4
29 Eylül 23	4.580,6	5.425,7	3.303,2	8.728,9	13.309,5	34,4	40,8	65,6
27 Ekim 23	5.233,4	5.666,4	3.007,9	8.674,3	13.907,7	37,6	40,7	62,4
24 Kasım 23	5.612,3	5.813,0	2.738,7	8.551,7	14.164,0	39,6	41,0	60,4
29 Aralık 23	6.257,1	5.959,6	2.626,4	8.586,0	14.843,1	42,2	40,2	57,8
19 Nisan 2024	6.816,4	6.722,5	2.226,1	8.948,6	15.765,0	43,2	42,6	56,8

* Her ayın son Cuma günü itibarıyla.

İki yıldaki kur farkı ödemesi

En az üç ay vadeyle sisteme girilebilen KKM için, ilk kur farkı ödemeleri Mart 2022'de başlamış, 2022 yılında TL'den dönen hesaplar için Hazine 92,6 milyar TL ve dövizden dönen hesaplar için Merkez Bankası 72,8 milyar TL'lik ödeme yapmıştı.

Buna göre KKM'nin 2022'nin tümündeki yükü 165,4 milyar lira olmuştu. 2023 yılında ise Hazine ilk yedi ayda TL'den dönen hesaplar için 59,5 milyar lira kur farkı öderken, Temmuz 2023'te çıkarılan torba yasa ile tüm kur farkı ödemeleri Merkez Bankası'na devredildi. Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren TL'den ya da dövizden dönmesi fark etmeksizin, kur farkı ödemelerinin Merkez Bankası tarafından yapılması hükme bağlandı.

Merkez Bankası'nın yeni açıklanan 2023 bilançosuna göre geçen yılın tümünde gerçekleştirdiği kur farkı ödemeleri ise 833,4 milyar lira düzeyinde gerçekleşti. Söz konusu ödemeler Banka'nın 2023 yılında 818 milyar lira ile rekor düzeyde bir zarar açıklamasına yol açtı. Buna göre ilk iki yılda 152,1 milyarı Hazine ve 906,2 milyarı Merkez Bankası tarafından olmak üzere KKM için yapılan toplam kur farkı ödemesi 1 trilyon 58,3 milyar liraya ulaştı.

24,7 milyar liralık stopaj kaybı

KKM kur farkı ödemeleri (Milyar TL)					
	Hazine'nin ödediği	TCMB'nin ödediği	Top. kur farkı ödemesi	%5 G.V. stopajı kaybı	Kamunun toplam kaybı
2022	92,6	72,8	165,4	4,2	169,6
2023	59,5	833,4	892,9	20,5	913,4
TOPLAM	152,1	906,2	1.058,3	24,7	1.083,0

KKM hesaplarında "sıfır stopaj" nedeniyle kamunun tahmini kaybı			
	2022	2023	Toplam
Aylık ort. KKM hacmi (Milyar TL)	1.038,0	2.516,1	1.778,0
Ort. TL KKM (T, %40)	415,2	1.006,4	711,2
3 ay vadeli mevduat ort. bileşik faizi (%)	20,4	40,68	69,50
Toplam KKM'ye ödenen faiz (Milyar TL)	212,0	1.023,5	1.235,5
TL KKM'ye ödenen faiz (Milyar TL)	84,8	409,4	494,2
%5'lik G.V. Stopaj kaybı (Milyar TL)	4,2	20,5	24,7

Döviz alternatif olarak getirilen KKM'yi teşvik amacıyla bu hesaplara geçen gerçek kişilere uygulanacak gelir vergisi stopajı sıfırlanmıştı. Stopaj oranı, halen vadesiz ve 6 aya kadar vadeli TL mevduatlardan elde edilen faiz gelirlerine yüzde 5 olarak uygulanıyor.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerinden yapılan bir hesaplama, KKM hesaplarının aylık ortalama hacminin 2022 yılında 1 trilyon 38

milyar, 2023 yılında 2 trilyon 516 milyar ve iki yılın ortalamasında 1 trilyon 778 milyar lira olduğunu gösteriyor.

Üçer aylık vadelerle çevrildiği varsayıldığında bu hesapların dönem başlarındaki cari faiz oranlarına göre 2022 yılında yüzde 20,4 olan yıllık bileşik faiz getirisinin 2023'te yüzde 40,7'ye çıktığı görülüyor. Buna göre iki yıllık dönemdeki bileşik faiz getirisi yüzde 69,5'e ulaşıyor. Bu da KKM hesaplarına 2022 yılında 212 milyar, 2023'te 1 trilyon 23 milyar olmak üzere iki yılda toplam 1 trilyon 235,5 milyar lira faiz ödendiğini gösteriyor.

Söz konusu hesapların yüzde 40'luk bölümünün TL'den dönüştüğü varsayıldığında, bu kısımdan iki yılda alınması gerekirken vazgeçilen stopaj tutarı yüzde 5'lik oran üzerinden 24,7 milyar liraya denk geliyor. Buna göre Ocak 2022-Aralık 2023'ü kapsayan iki yılda Hazine ve Merkez Bankası'na yapılan kur farkı ödemeleri ve Maliye'nin stopaj geliri kaybı olarak toplamda kamunun zararı 1 trilyon 83 milyar liraya ulaşıyor.

Mevduatta "liralaşma" yetersiz kaldı

Ekonomide dolarizasyonu azaltmak iddiasıyla başlatılan KKM'nin kamuya ilk iki yıldaki maliyeti 1 trilyon lirayı aşarken, liralaşma yönündeki etkisi ise yetersiz kaldı. BDDK verilerine göre, KKM öncesi Aralık 2021 sonu itibarıyla 5 trilyon 303,5 milyar lira olan toplam mevduat hacminin 3 trilyon 423,3 milyar lira ile yüzde 64,5'ini yabancı para ve 1 trilyon 880,2 milyar lira ile yüzde 35,5'ini TL mevduat oluştuyordu.

Buna göre mevduatta yüksek oranda "dolarizasyon" bulunuyordu. KKM'nin ilk yılı olan 2022'de TL mevduat yüzde 79'luk bir artışla 3 trilyon 365 milyar liraya ve bunun toplamdaki payı yüzde 38'e yükseldi. Klasik döviz mevduatına azalan ilginin KKM'ye kayması ile yabancı para mevduat hacmi ise yüzde 19,3'lük bir artışla 4 trilyon 85,4 milyar lira oldu. Böylece klasik döviz mevduatının toplamdaki payı yüzde 46,1'e düştü.

Ancak önceki yıllarda var olmayan KKM, 2022 sonu itibarıyla 1 trilyon 415,3 milyar liralık bir büyüklüğe ulaştı ve toplamda yüzde 16'luk bir paya sahip oldu. Böylece dövize endeksli bir enstrüman olması nedeniyle mevduat hacminde yerli-yabancı para payı hesaplanırken yabancı para hanesinde değerlendirilmesi gereken KKM ile klasik döviz mevduatının toplam tutarı 8 trilyon 865,7 milyar lira ile toplam mevduat hacminin yüzde 62'si oranında bir hacim oluşturdu. Buna göre ilk yıl mevduatta yüksek dolarizasyon oranı 2,5 puan düşmekle birlikte yüksek düzeyini korudu.

Uygulamanın ikinci yılında ise 29 Aralık 2023 itibarıyla toplam mevduat 14 trilyon 843,1 milyar liraya ulaşırken, bunun 2 trilyon 626,4 milyar lirasını KKM, 6 trilyon 257,1 milyar liralık bölümü standart TL mevduat ve 5 trilyon 959,6 milyar lirasını klasik yabancı para mevduat (DTH) oluşturdu. Böylece, KKM ile standart döviz mevduatının

toplam hacmi 8 trilyon 586 milyar lira ve bunun toplam mevduat hacmindeki payı da yüzde 57,8 oldu.

Böylece toplam mevduat hacminde döviz ve dövize endeksli bölümün oranında iki yılda 6,7 puanlık bir düşüş kaydedildi. 2023 yılında klasik TL mevduatın hacmi yüzde 85,9 büyürken, klasik döviz mevduatında TL cinsinden büyüme yüzde 45,9'da kaldı. KKM hacmi ise ağustos sonunda 3,4 trilyon liraya kadar çıktıktan sonra, yeni ekonomi yönetimi tarafından tasfiye amacıyla yürürlüğe konulan caydırıcı tedbirlerin etkisiyle başlayan çözülmeye rağmen yılın tümü itibarıyla net yüzde 85,6 büyüme kaydetti.

2023 sonu ile bu yıl 19 Nisan arasındaki dönemde ise klasik TL mevduat yüzde 8,9 artışla 6 trilyon 816,4 milyar, klasik döviz mevduatı yüzde 12,8 artışla 6 trilyon 722,5 milyar lira olurken, KKM hacmi yüzde 15,2 küçülerek 2 trilyon 226,1 milyar liraya geriledi. Ancak klasik yabancı para mevduatı ve KKM'nin toplam hacmi 8 trilyon 948,6 milyar lira ile bankacılık sektörünün toplum mevduat hacminin yüzde 56,8'ini oluşturdu.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan-Özel görüşmesine damga vuracak Kavala dosyası

Bugün gözler saat 16.00'da yapılacak olan Erdoğan- Özgür Özel görüşmesine çevrilmiş durumda.

Demirel'in deyimiyle milletimiz devletin tepesinde kavgayı sevmeyi için Cumhurbaşkanı Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in diyalog içinde olmasına destek verdi.

GÖRÜŞMENİN GÜNDEMİ

Özgür Özel, bu görüşmenin bir nezaket ziyareti olmadığını, önemli gündem maddelerini müzakere edeceklerini söyledi. Görüşmede yeni anayasa konusu ön plana çıkıyor. Özgür Özel'in bir de Gezi davasından dolayı cezaevinde olanların durumunu gündeme getirmesi bekleniyor.

Gezi davasından dolayı Osman Kavala, Can Atalay, Tayfun Kahraman, Çiğdem Mater ve Mine Özerden hapis cezaları Yargıtay tarafından onandığı için halen cezaevinde bulunuyorlar.

TÜRKİYE-AVRUPA KONSEYİ

Türkiye ile AİHM'nin ve yine Türkiye ile Avrupa Konseyi'nin karşı karşıya gelmesine yol açacak kadar güçlü bir figür. Türkiye, Kavala dahil AİHM kararlarını uygulamadığı gerekçesiyle Avrupa Konseyi'ne savunma vermeye hazırlanıyor. Bir mahkûm ama Türkiye ile Avrupa Konseyi arasındaki ilişkilerin yumuşamasının da anahtarını elinde tutuyor gibi bir durumu var.

CASUSLUKTAN BERAAT DARBEDEN MÜEBBET

Osman Kavala önce siyasi ve askeri casusluk iddiasıyla yargılanmıştı. Ancak ondan beraat etti. Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya ve görevini yapmasını engellemeye teşebbüs suçundan ise ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

GEZİ DAVASINI TEMELDEN ETKİLEYECEK Mİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Özgür Özel görüşmesinde gündeme gelmesi beklenen Osman Kavala dosyasında yeni bir gelişme söz konusu. Bir hukukçu değilim ama hukukçulardan da destek alarak ciddi bir çalışma yapma imkânım oldu. ♦ Osman Kavala başta olmak üzere Gezi davasından dolayı yargılananların durumunu esastan etkileyecek olan hukuki çalışmayı aslına sadık kalarak aktarmaya çalışacağım.

YENİ İPUCU

Ancak şunu baştan ifade etmek isterim. Bu, mahkeme safahatını etkileyecek olan yeni bir bakış açısı ya da yeni bir delil olarak değerlendirilebilir. Buna mahkemeler karar verecek. Aktaracaklarıma hukukçuların bir kısmının itiraz edeceğini de biliyorum. Zaten benim görevim de bu. Haber değeri taşıyan ve Erdoğan- Özgür Özel görüşmesinde gündeme gelmesi beklenen bu yeni gelişmeyi kamuoyuyla paylaşmak. Onun ötesine Türk yargısı karar verecek.

GEZİ CEZALARI NEREDEN VERİLDİ

Gezi sanıkları TCK'nın 312. maddesinde düzenlenen "Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya ve görevini yapmasını engellemeye teşebbüs" suçundan dolayı hapis cezasına çarptırıldılar. Bu darbe suçu. Osman Kavala ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, diğer sanıklar ise 18'er yıl hapis cezası aldılar.

Erdoğan-Özel görüşmesinde gündeme gelmesi beklenen ve Gezi davasını esastan etkileyecek olan hukuki itirazı ise maddeler halinde aktarmak istiyorum.

ANAYASA DEĞİŞTİ

1 Gezi davasında ceza verilmesine esas teşkil eden ve ortadan kaldırılmak istendiği iddia edilen Türkiye Cumhuriyeti hükümetinden kastedilen "Başbakan" ve "Bakanlar Kurulu"dur.

2 Eğer bu itiraz reddedilirse Gezi sanıkları, karşı çıktıkları anayasa değişikliği ile getirilen sistemden yararlanmış olacaklar. Hayat böyle çelişkilerle dolu.

3 16 Nisan 2017 tarihli referandumla "Başbakan"lık müessesesi ve "Bakanlar Kurulu" ortadan kaldırılmıştır.

BAKANLAR YOK

4 Bu suçun mağdurları olarak dosyada bulunan Ali Babacan, Bekir Bozdağ, Beşir Atalay, Binali Yıldırım, Bülent Arınç, Cevdet Yılmaz, Egemen Bağış, Emrullah İşler, Erdoğan Bayraktar, Faruk Çelik, Fatma Şahin, Hayati Yazıcı, İsmet Yılmaz, Mehmet Müezzinoğlu, Mehmet Şimşek, Mehmet Mehdi Eker, Mehmet Zafer Çağlayan, Muammer Güler, Nabi Avcı, Nihat Ergün, Ömer Çelik, Recep Tayyip Erdoğan, Sadullah Ergin, Suat Kılıç, Taner Yıldız, Veysel Eroğlu'nun yer aldığı Başbakan ve Bakanlar Kurulu anayasa değişikliği ile ortadan kaldırılmıştır. Ama mahkeme mağduru lağvedilmiş, ilga edilmiş hükümeti ortadan kaldırma suçundan dolayı mahkûmiyet vermiştir.

BAKANLAR KURULU KALDIRILDI

5 Yeni sistemde yürütme gücü Cumhurbaşkanı tarafından kullanılmaktadır. Yeni hükümet sisteminde yürütme gücü Bakanlar Kurulu tarafından değil, Cumhurbaşkanlığı Kabinesi tarafından kullanılmaktadır. Başbakan ve Bakanlar Kurulu, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi içinde yaşatılmamaktadır.

ANAYASA VE YASALARDAN ÇIKARILDI

17 Nisan 2017 tarihli referandumdan sonra “Başbakan” ve “Bakanlar Kurulu” ibareleri anayasa ve yasalarımızdan tek tek çıkarılmıştır.

6 Ayrıca suçun mağduru olarak dosyada Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri yer almıştır. Ama Cumhurbaşkanı Abdullah Gül yer almamıştır.

ERDOĞAN YARARLANDI

7 O sistem kaldırıldığı için Cumhurbaşkanı Erdoğan, üçüncü kez değil, ikinci kez cumhurbaşkanı adayı oldu. Yüksek Seçim Kurulu, Erdoğan'ın cumhurbaşkanı adaylığına yapılan itirazı tam da bu nedenle reddetti.

MAĞDURU OLMAYAN SUÇ OLMAZ

8 Suçun mağduru olan hükümet, yasa ve Anayasa'dan çıkarılmıştır. Ortada mağduru olmayan bir suç kalmıştır. Mağduru olmayan suç olmaz.

9 Bunlar sanık-hükümlü lehine gelişmelerdir. Daha önceki yargılamalarda ele alınmayan yeni delil mahiyetindedir.

FETÖ RAPORU

1 Osman Kavala, FETÖ'cüler tarafından hazırlanan 15.6.2013 tarihli "Analiz" isimli rapordaki iddialar nedeniyle suçlanmıştır. Oysa asıl darbe girişimini 15 Temmuz 2016 tarihinde bu suçlamayı yöneltten FETÖ'cüler yapmıştır.

ŞÜPHEDEN SANIK YARARLANIR

2 Suçsuzluk ve masumiyet karinesi gereğince ceza davasında sanığın cezalandırılması gereken herhangi bir soruna ilişkin şüphe oluştuysa mutlaka sanık lehine değerlendirilmelidir.

3 Şüpheden sanık yararlanır ilkesi gereğince kuşkulu ve tam olarak aydınlatılamamış olan iddialar sanık lehine yorumlanarak mahkûmiyet kararı yeniden değerlendirilmelidir.

CMK 311. MADDE

4 Başta Osman Kavala olmak üzere Gezi davasında hapis cezasına çarptırılanların yeniden yargılanmaları konusundaki başvurunun pozitif dayanağını CMK'nın 311. Maddesi oluşturuyor. 311. Madde'de düzenlenen yeni delil ve yeni olay mevcut olduğu anlaşılmaması halinde başvurulacak bir kanun yolu.

TAHLİYE TALEBİ

5 CMK 311. Maddesi uyarınca yargılanmanın yenilenmesi, mahkûmiyet kararlarının yine yargılanmanın yenilenmesi yoluyla iptali ve daha fazla mağduriyet yaşanmaması için inceleme sonuna kadar infazların geri bırakılması ve hükümlülerin tahliyesi talep ediliyor.

ERGENEKON DAVASINDA YAŞANMIŞTI

Benzer gelişme Ergenekon davasında yaşanmıştı. Ergenekon sanıkları tahliye edilmişti. Gezi davasında ne olur orasını bilemiyorum. Ama Erdoğan-Özgür Özel görüşmesinde gündem maddelerinden biri olacağı belli.

İki liderin görüşmesi sonrasındaki gelişmeleri takip etmekte yarar var.

Esfender KORKMAZ

Güven yoksa kriz çözülmez

Ekonomik güven endeksi, tüketici, reel kesim, hizmet sektörü, perakende ticaret sektörü ve inşaat sektörü güven endekslerinin bir bileşimidir.

Geçen sene Nisan ayında 102,4 olan ekonomik güven endeksi bu sene 99'a geriledi.

Ekonomik güven endeksinde 100 güven sınırını gösteriyor. 100 altı güvensizlik demektir.

Bu sene ekonomik güven endeksinin tüm alt kalemlerinde düşme var. Yalnızca inşaat sektöründe çok az bir artış var. O da deprem nedeniyle inşaatların artmasından ileri. (Aşağıdaki tablo.)

EKONOMİK GÜVEN ENDEKSİ, GÜVEN ENDEKSLERİ		
	NİSAN 2023	NİSAN 2024
Ekonomik güven endeksi	102,4	99,0
Tüketici güven endeksi	87,5	80,5
Reel kesim güven endeksi	105,1	103,5
Hizmet sektörü güven endeksi	118,1	117,1
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	116,2	115,5
İnşaat sektörü güven endeksi	88,4	88,6

Güven endekslerinin alt kalemleri içinde yer alan hane halkı maddi durum endeksinde de, beklenti endekslerinde de düşme var. Halk maddi durumunun bozulduğunu söylüyor ve seneye daha da bozulacağını bekliyor.

Yaşamakta olduğumuz istikrar sorununun temel nedenlerinden birisi de bu güven sorunudur. Güven sorunu beklentileri de negatif yönde etkiliyor. Olumsuz beklentiler de ekonomiyi çıkmaza sokuyor.

2018 başkanlık sistemi ile güven sorunu tırmandıkça ekonomik kriz de derinleşti. Bunun ilk nedeni demokrasi ve hukukun üstünlüğünde geri düşmemizdir. Mülkiyet güvencesi tartışılır hâle geldiği için, ciddi yabancı yatırım sermayesi girmiyor, yerli sermaye yatırım yapmıyor ve tersine yurt dışına çıkıyor. Yetmedi beşeri yatırım olarak baktığımız beyinler de göçüyor.

Öte yandan siyasi iktidar, üç yıldır devam eden ağır krize henüz doğru bir teşhis koyamadı. Ortada 2001 yılında olduğu gibi, ciddi ve inandırıcı bir istikrar programı yoktur. Hükûmet politika üretemiyor. Sürekli algı yaratarak sorunları halının altına süpürüyor.

Beklentiler, ekonomik konjonktürü etkiler. Bu konuda iktisatta iki teori var:

1956 yılında Amerikalı iktisatçı **Phillip D. Cagan** tarafından geliştirilen **Adaptif beklentiler** ya da "**Uyarlayıcı bekleyişler**"e göre; iktisadi ajanlar, hane-halkı, firmalar, devlet, gelecekle ilgili beklentilerini, geçmişe bakarak şekillendirir.

John Muth'un geliştirdiği "**rasyonel beklentiler hipotezi**"nde kararlar ileriye dönük olarak alınır.

Ne olursa olsun, iktisadi ajanların beklentileri iktisadi konjonktürü etkiler. Tüketimi- tasarrufu ve yatırımı etkiler.

Hazine ve Maliye Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı bu nedenle getirildi. MB Başkanı gitti. Mehmet Şimşek iyi niyetle direniyor, ama netice alması mümkün değildir.

Söz gelimi Mehmet Şimşek geleli 8 ay oldu. Sekiz aydır da mali disiplin diyor. Bir tek emekli maaşlarını artırmadı. Ama Diyanet İşleri Başkanı'nın Togg'dan inip Audi'ye binmesine engel olamadı. Saray harcamalarına, konvoylara, çakarlı araç saltanatına ise hiçbir zaman engel olamaz.

Her gün konvoylar nedeniyle yollarda bekleyenler, yollarda çakarlarını yakıp canavar düdüğü öttüren ve trafikte milletin üstüne çıkan, ne iş yaptığı belli olmayan çakarlı resmî ve sivil araçlar, milletin moralini bozuyor. Beklentileri olumsuz etkiliyor.

Bunlar detay gibi görünüyor ve fakat milleti canından bezdiren olaylar hâline geldi.

Dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun, nüfusun yüzde onu kadar mülteci besleyen bir ülkede halk mutlu ve pozitif beklenti içinde olamaz, hiçbir ülke de düze çıkamaz.

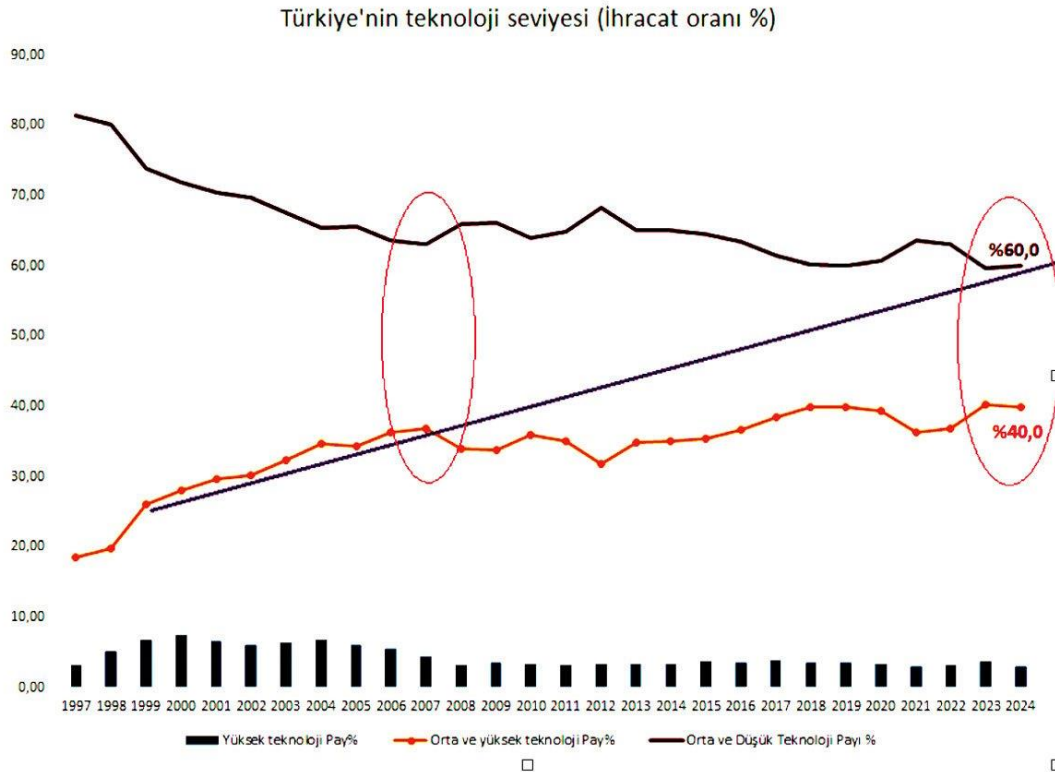

İbrahim Kahveci

Cehalet ve kalıcı fakirlik...

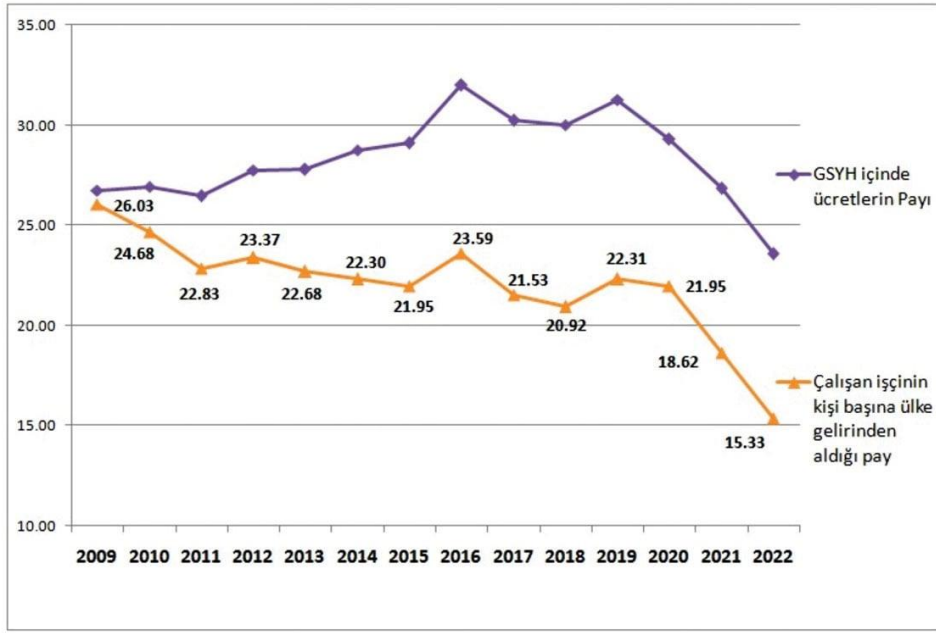
Tekrar edeyim. AK Parti bir “Taban Sınıf” partisidir. Nasıl ki Turgut Özal “Orta Sınıf” partisi ve lideri iken Recep Tayyip Erdoğan Özal’ın tam tersi bir “Taban Sınıf” lideridir. Taban sınıf derken burada emekçi vs kastedilmiyor. Mesela Prof. Dr. ile mesleğe yeni giren doktor arasında maaş farkı da azdır. Orta sınıfın üstünden alarak taban sınıfı besleme ana politikadır. Vergiler vs ağırlıklı olarak orta sınıf üzerindedir.

“Taban Sınıf” dediğinizde orada teknoloji de durur. Nitekim Türkiye’nin teknoloji seviyesi 2007 yılından beri yatay kalmıştır. Üst teknoloji ise gerilemektedir.

Cehaletin hakim olduğu yerde teknoloji durduğu gibi maaşlar da artmaz. Hem çalışanın maaşı artmaz hem de emeklinin maaşı artmaz. Kısaca fakirlik ve yoksulluk kalıcı olarak yerleşir ve toplum giderek çöker.

02.05.24

Ama daha ilginç şudur: Taban sınıf yoksulluğa mahkum edilirken birileri pastayı silip süpürür. Onların keyifleri iktidarla beraber çok yerindedir.

Biraz şikayet eden olursa derhal Diyanet devreye girer ve camilerde fakirliğin erdeminden bahsedilir. Yetmez ise iktidar Vatan-Millet-Beka gibi söylemlerle kalı9999cı fakirliğin üstünü örter.

Zenginlere işlemeyen bu söylem ile taban sınıf ölümüne yaşar gider ama evlatlarının da geleceğini yok ederler. Türkiye’de hayat maalesef bu kısa döngü içinde geçip gidiyor.

